

Kuvanveiston kenttä laajenee, plastillisuus katoaa

Tähtihetkiä, Suomen kuvanveistäjäliitto 100 vuotta, Wäinö Aaltosen museo, Turku, 26.9. saakka.

Tätä ei kehystetä, kattaus nykykansantaidetta, Aboa Vetus Ars Nova, Turku, 29.8. saakka.

PESSI RAUTIO

Suomen kuvanveistäjäliitto, juhlii satavuotisuuttaan kesän aikana muhkealla näyttelyllä Wäinö Aaltosen museossa Turussa.

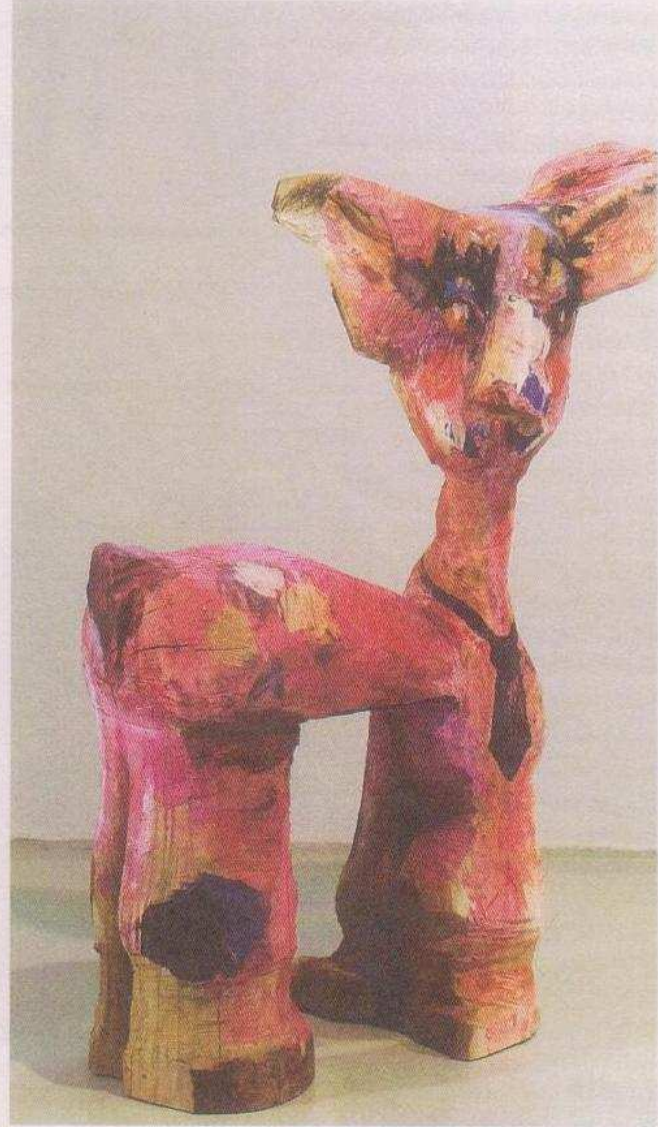
Iso juhlanäyttely tietysti lataa odotuksia siihen että tässä on se kaikkein tehokkain mitä kuvanveistolla on tähän nykymaailmaan tarjota. Ne odotukset näyttely kyllä täyttääkin. Komeaa on, ovathan kuraattorit kuvanveistäjä Pekka Jylhä ja museotoimen apulaisjohtaja Päivi Kiiski lähteneet liikkeelle nimenomaan yksittäisistä teoksista, erityisen vaikutuksen viime aikoina tehneistä.

Katsojalle tulee siis pakottava tarve summata: millaista nyt tehdään, ja ehkä vielä sekin mitä ei. Mutta samaan aikaan Turussa sattuu olemaan mahdollisuus tehdä vertailuja nykytaiteen ja nykykansantaidteen välillä. Ja välillä niitä eroja onkin kovin vaikea huomata?

Näyttely Ars Nova -museossa sai alkunsa kahden Keski-Eurooppalaisen outsider-taiteen kokoelman töistä. Sen oheen Erkki Pirtola kokosi koosteen suomalaista ns. ITE-taiteita, jälleen kerran, voisi joku sanoa. Mutta nyt Pirtola otti mukaan myös sellaisia koulutettuja taiteilijoita, jotka jotenkin "vaikuttavat" kansantaitelijoilta. Tämä on selvä manifesti sille, että ero olisi vähennemässä.

Huolella rakennettu näyttelykokonaisuus kokoaa myös tekstiensä kautta nykykansantaidteen ilmiötä harvinaisella huolella, ja kertoo muun muassa sen, että suomalainen versio nykykansantaidteesta on poikkeuksellisen veistosuuntautunutta, täällä tehdään kolmiulotteista. Euroopan jo omat markkinansa, galleriansa ja lehensä synnyttänyt outsider-taide kumpuaa monesti psykiatristen potilaiden töinä, ja tulee esiin piirroksina ja maalauksina.

No, jo useissa Kuvanveistäjäliiton näyttelyn arvioissa on huomattu, että se "oikea" nykyveistotaide on usein humoristista. Ja mikä ettei, kyllä Wäinö Aaltosen museossa hauskaa, ilkkurista tai ainakin nokkelaa, hoksamisen ja yllätyksen strategiaan perustavaa taidetta onkin. Näyttelyä säestävässä hienossa juhla julkaisussa onkin myös huumoria taiteessa käsittelevä Otso Kantokorven teksti. Mutta, eikös olekin niin, että nimenomaan hu-

Jasmin Anoschkin, Bambi, 2007. Esillä Tähtihetkiä-näyttelyssä, Wäinö Aaltosen museo. Kuva: Pekka Vainonen.

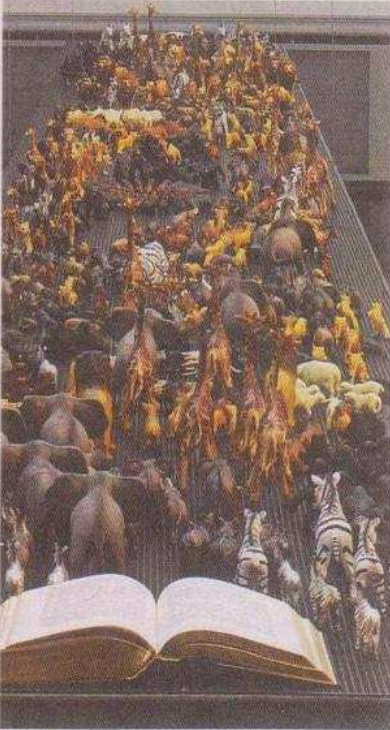
moristiseksi ja hauskaksi myös tämä nykykansantaidete mielletään.

Mutta yhtä lailla nykyveistotaiteen vallitsevaksi piirteeksi voisi nostaa rehellisyyden materiaalille ja rakenteelle – aivan kuin siinä jämähtäneen pi-

detyssä modernismissa. Näyttävät piilottelematta puutallin liitokset, kuten Jaakko Tapani Kokko, Jasmin Anoschkin, Mika Natri tai Anne Alho, käyttävät materiaalit itsessään

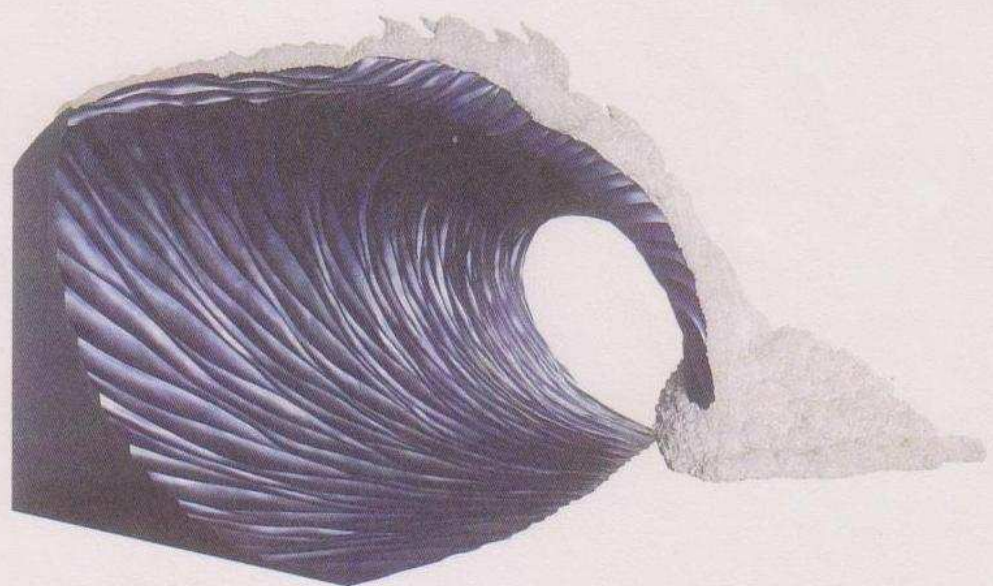

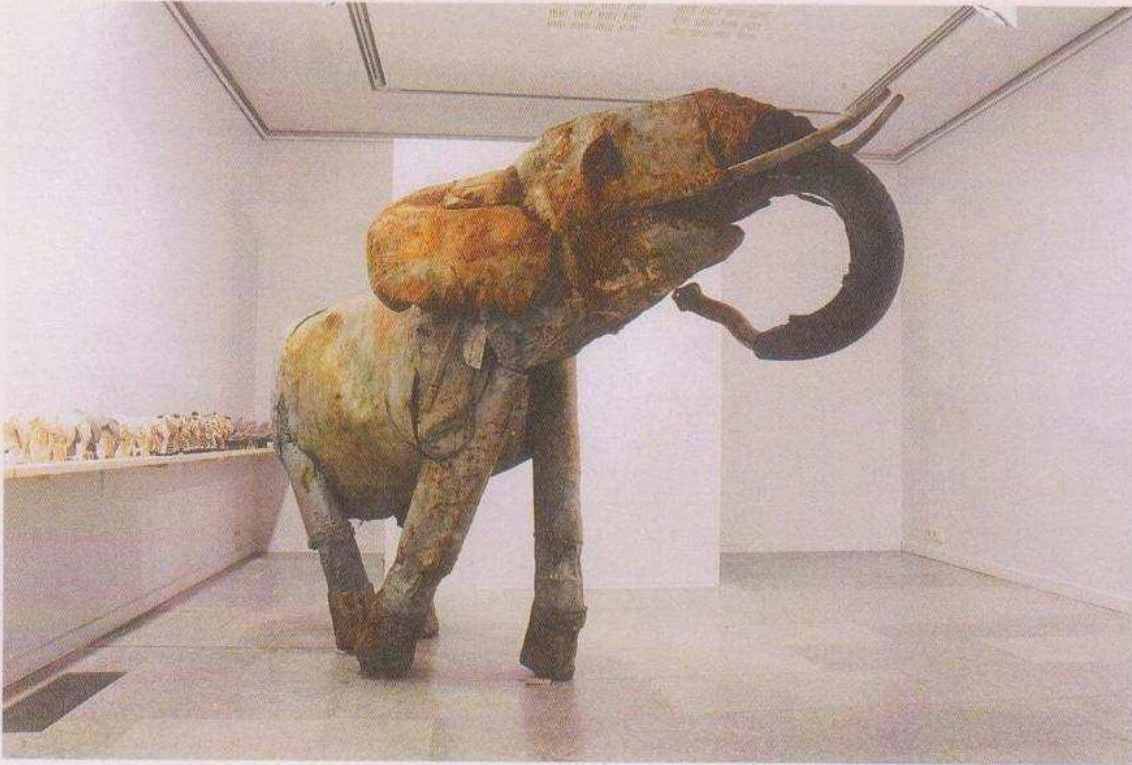
Kaisu Koivisto, Follow me, 2005. Esillä Tähtihetkiä-näyttelyssä, Wäinö Aaltonen museo. Kuva: TMK/ Reakkel Närhi.

Maaria Wirkkala, Found a Mental Connection, 1996. Rovaniemen taidemuseo, Jenny ja Antti Wihurin rahasto. Esillä Tähtihetkiä-näyttelyssä, Wäinö Aaltonen museo.

Jiri Geller, The Big Time. Esillä Tähtihetkiä-näyttelyssä, Wäinö Aaltonen museo. Kuva: Kuvataiteen keskusarkisto.

Alpo Kolvumäki, Norsu, Romuvei-
Esillä Tätä ei kehystetä -näyttelys
Aboa Vetus & Ars Nova.

Liisa Kuoppala, Yksityiskohta teo
Ajatus, Esinekooste,
Esillä Tätä ei kehystetä -näyttelys
Aboa Vetus & Ars Nova.

tä tuovina, ja luottavat siil-
löydetyllä materiaalilla on or-
suvoimansa. Tätä hyödyntä
Tuominen, Kari Cavén, Tiri
tai Ismo Kajander, mikseiv-
laan myös käsitteellisinä pid-
si Heikkilä tai Jyrki Siukon-
ta ihan samoin muuten teke-
nykykansantaitelijatkin kail-
musta rakennettuine värkke-

Sille, joka haluaa hoksailli-
syyksiä ja kaventaa kuilua a-
laisten ja ite-taiteilijoiden vä-
run näyttelypari tarjoaa kos-
riaalia – esimerkiksi näin: r-
santaitelija Kirsti Mäki ja ny-
lija Maria Duncker ovat mo-
tahollaan liimanneet kolhoi-
nonkivimöhkäleille silmät
metallinapista. Kivestä tulee
ihmeen vähällä ja samalla sy-
paisevaa alakulon sympatia
mittakaavat poikkeavat toisi-

Mutta materiaalisuuden
neisuuden kautta kuin salvi-
ti päädytäänkin sukupuoli-
neeseen taidenäyttelyyn, ehki
pänä kuin missään pitkään a-
tätä kai olisi oikein korrekti
mutta kun tätä WAM:n näy-
rosta. Näyttelyssä on liuta t-
sia, joiden teokset puhuvat
kankain, virkkuin ja luonnon

nen, Yksityiskohta teoksesta Illoinen Elisapetti. Saarijärven museo. Esillä Tätä ei kehystetä -näyttelyssä, & Ars Nova.

u, Helena Hietanen, Mai-
na, Anu Tuominen ja Anni

nkkin ollaan merkillisen sa-
sessa tilanteessa nykykan-
rakenteen kanssa. Ars No-
yn avaavat Helinä Savonen
päineen, ja Enni Id deko-
kukkakuvioineen. Tuija
onkude-olioineen onkin jo
taiteilija.

ruka niin, että vähintään-
nen ero kuin nykytaiteen ja
ntaiteen välillä, olisi nyt
riesten kolmiulotteisella il-

alien rehellisyyden koros-
uvanveistonäyttelyssä saa
is sen, että itsenäinen muo-

to – joko abstrakti tai esittävä – on ala-
kynnessä. Materiaali määrittää melko
lailla teoksen muotoakin. Lisäksi joi-
takain teoksia voidaan kutsua veistok-
siksi, mutta aivan yhtä lailla joksikin
muuksikin. Olisiko niin että Anu
Tuomisen huimasti silmää virittelevä
pannulappuväriympyrä, tai Maija
Närhisen illusionistinen pyyheteos
ovat lähempänä maalauksen kuin ku-
vanveiston perinteisiä kysymyksen-
asetteluja?

Toisaalta näyttelyssä on parikin
teosta, jotka karkaavat kuvanveiston
kouriintuntuudesta vieläkin pitem-
mälle. Pink Twinsiltä ja Saara Ek-
strömiltä on esillä videoprojisoinnit,
joissa muoto ja tila liikkuvat täysin
abstraktina, välillä itse asiassa hyvin

graafisena. Molemmat teokset ovat
kyllä huimaavan lumoavia, kunhan
niille maltaa antaa aikansa. Tällaises-
sa näyttelykokonaisuudessa taideteos,
joka käyttää hyväkseen konkreettista
aikaa ja liikettä saa aikaan tervetulleen
kontrastin staattisen ja tilallisen veisto-
taiteen katsomiselle. Mutta, ovatko nä-
mä veistotaiteita? Ja: onko sillä väliä?

Oikea vastaus kai kuuluisi, että vä-
lineellä ei ole taiteessa enää väliä. Mut-
ta, että kun koko muu osa näyttelys-
tä kuuluttaa, että juuri materiaalilla,
ajatuksen siirtämisen välineellä, on
tuo kaikki väli.

Ihan illusionistisia veistoksia, ”pat-
saita” ei ole monta, siis sellaisia jotka
eivät välitä materiaalin rakenteen ”re-
hellisestä” näyttämisestä. Villu Jaa-

nisoon suuri buddhalaisen *Hoteli*-hah-
mon veistos on toki tehty pinnaltaan,
autonrenkaista, mutta kätkee sisälleen
metallisen tukirangan. Jiri Geller on
tehnyt valtavan murtuvan aallon nä-
köisviipaleen, jostakin tekoaineesta.
Vaikutelma on iso, askarruttava ja ou-
to, mutta ei jostain syystä kovin vai-
kuttava. Kim Simonssonin ”näköis-
veistoksessa” on jo tunnetusti manga-
sarjakuvan hahmo.

Mukana on myös Maaria Wirkka-
lan leikkieläimistä koostuva installaa-
tio, joka oli Venetsian Biennaalissa
2001, ja puhui kulttuurien kohtaami-
sesta. Pikkueläimet tietysti esittävät
tarkasti oikeita eläimiä, mutta ovat sa-
malla ”löydettyjä esineitä”. Mutta
niistä voi herätä merkillinen ajatus:
kuka oikeasti tekee näiden tarkkaan
muovailtujen muovieläinten muotit.
Tuntuisi nimittäin ettei sellaiseen
muovailuun pysty kuin täysin koulu-
tettu kuvanveistäjä. Mihin sellainen
taideoaamisen alue on nykytaiteen
alueelta häivytetty?

Aivan selkeästi tilallisia teokset
voivat sentään vielä olla. Timo Hei-
non tai Mika Natrin työt karkaavat
näyttelytilaan isosti. Hans-Christian
Bergin teokset ottavat pääasiakseen
katsojan liikkeen ja katsomiskulman
muutoksen. Mutta semmoinen teos,
joka olisi pääasiassa omaa muotoaan,
täältä puuttuu. Ulkoisesti lähimpänä
sellaista lienee Pekka Syrjälän veistos,
joka kieputtaa paksua muotoaan dy-
naamisesti. Mutta oireellistahan se on,
että teos on ”näköisveistos” kaunokir-
joituksesta, se ikään kuin perustuu
tekstille. Teos kysyy tai toteaa: *Kuka*.

Niin veistääkö kukaan enää muo-
toa? Kuka tohtisi olla plastillinen ny-
kykuvanveistäjä? ■